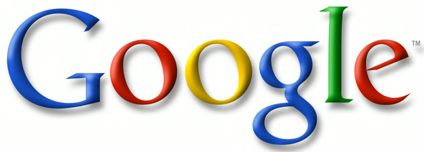

UC-NRLF
$B 140 118

RSITY·OF·CALIFORNIA
LIGHT
868

NB
A·B·NORDISKA·
·BOKHANDELN·
·STOCKHOLM·

Bögh, E

Ett Stockholmsgenie.

LUSTSPEL MED SÅNG I EN AKT.

FRI BEARBETNING

af Eric Böghs *«Geniet fra Odsherred»*

AF

F. HEDBERG.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris: 50 öre.

Jemlikt Kongl. Maj:ts Nåd. Förordning af den 20 Juli 1855, ega de Theater-Direktörer i landsorten, som vilja gifva denna pjes, att derom öfverenskomma med Författaren, hvars adress meddelas af Bokhandlaren Albert Bonnier i Stockholm.

Ett Stockholmsgenie.

LUSTSPEL MED SÅNG I EN AKT.

FRI BEARBETNING
af Eric Böghs «*Geniet fra Odsherred*».

AF

F. HEDBERG.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

PERSONERNA.

Brukspatron STÅLBERG.
CARL, hans son.
MATHILDA, hans dotter.
Kammarjunkaren LÖWE.
Löjtnant BRUHN.
Mamsell JANSON.

Händelsen föregår på brukspatrons egendom i Nerike.

STOCKHOLM.
HÖRBERGSKA BOKTRYCKERIET, 1862.

En vacker salong, med dörrar i fonden och på sidorna. På bordet fäktmasker och en florett.

Första Scenen.

CARL. MAMSELL JANSSON.

CARL (*från venster med florett i handen*). Hjelper inte! Ni blef genomborrad tvert igenom ert förträffliga hjerta! — Hvad behagas? — Jo, det kan ni lita på att ni blef! — Ett halft år efter sedan man tagit anatomie-examen, har man inte glömt bort hvar hjertat sitter! — Adjö! helsa så mycket!

MAMSELLN (*från höger.*) Seså, nu är hela huset i oordning igen! Den der välsignade jägmästaren! Hvar gång han kommer, så skall det då vändas upp och ned på huset! (*lyfter upp fäktmaskerna.*) Här ser ju ut som i ett tyghus! Kan man tro att här är städadt i dag — kan man se att här väntas främmande?

CARL. Seså, mamsell lilla! — När allt kommer omkring, så är det väl inte så farligt med det der främmandet!

MAMSELLN. Nej, så ser det ut, efter som brukspatron reser bort och låter herr Carl agera värd.

CARL. Skulle kanske min far försumma något så vigtigt som ett hushållsmöte, — i synnerhet som det var bestämdt förr än kammarjunkaren hade skrifvit att han ämnade sig hit? Men var ni lugn, mamsell Jansson! Vi ska' nog muntra honom under de två dagar som min far blir borta! (*svänger med floretten.*)

Mamselln. Vill han låta bli! Man skall aldrig peka på folk med sådana der farliga vapen!

Carl. Nenej! de kunna vara laddade!

Mamselln. Ah, han gör då spektakel af allting, herr Carl! — Men hör nu, herr Carl, känner han inte alls den der kammarjunkaren?

Carl. Nej, jag har som sagt är aldrig sett honom,o ch hvad jag hört om honom är heller inte mycket.

Mamselln. Men så mycket vet han väl ändå, så han kan berätta mig om han är ful eller vacker, fattig eller rik — om han har godt hufvud eller är en dummerjöns, och om han är ungkarl eller enkling — och om han — —

Carl. Brrr! — en fråga i sender!

Sång № 1. (Mel.: *»Komme hvo som komme kan.« etc.*)

1.

Mamselln.

Är han mycket ung?

Carl.

Jag tror
Han är som man säger
Stadig. —
(*med häntydning till mamselln.*)
Det vill säga stor
Är den kraft han eger!

Mamselln.

Är han rik?

Carl.

Han haft till vinst
Ett par hundra tusen minst . . .

Mamselln.

På? . . .

Carl.

Att ärfva tanter,
Ifrån alla kanter!

2.

MAMSELLN.

Är han vacker?

CARL.

Ja, så vidt
Jag det hört, ej klandras
Kan hans anlet! — det är hvitt
Såsom alla andras!

MAMSELLN.

Och förstånd har han väl med?

CARL.

Han är kammarjunkare,
Hvad behöfs det mera?

Båda.

Det behöfs ej mera!

MAMSELLN. Nå, det gläder mig för mamsell Mathildas skuld. — Ja, herr Carl anar väl också hvad visiten gäller?

CARL. Åhja, nog har jag en misstanke om att den gäller min syster. På de åtta dagar, jag varit hemma från min utländska resa, har min far inte talt om annat än förlofningar, giftermål och framtidsplaner. (*Skakar på hufvudet.*) Känner jag Mathilda rätt, så kunde han gerna bespara sig sitt besvär, — jag tror icke att hon går in på andra planer än dem hon sjelf uppgjort.

MAMSELLN. Nej, det kan han lita på. Men hon har också gjort upp sina planer! Herr Carl skall se bara hur hon pyntat ut sig för att taga emot friaren.

CARL. Hon har kanske tagit på den nya sidenklädningen som jag förde hem med mig ifrån Paris?

MAMSELLN. Nej, hon har ingen klädning alls!

CARL. Hvad för slag?

MAMSELLN. Ja, vill inte Herr Carl tro mig, så låt bli! Se der! se nu sjelf!

Andra Scenen.

DE FÖRRE. MATHILDA (*i karlkläder med studentmössa.*)

Sång № 2. (Mel.: «*Besenbinders Tochter und Kachelmachers Sohn.*)

MATHILDA.

1.

God morgon! nå, hvad säger ni
Om denna toalett?
Jag vill visst icke smickrad bli,
Men är den inte nätt?
Ack hvad det dock är roligt, ja mera än man tror,
Att vara herre, vara karl, och veta man är stor!

2.

Jag gick och spekulera på
Ett puts som var bevändt,
Och kort sagdt: jag studera, så
Att jag blef sist — student!
Ack hvad det dock är roligt, och säkert ingen tror
Hvad man med sådan mössa på strax vet att man är stor!

3.

Glasögon fattas bara nu
Så ropar man förtjust:
"Nej se studenten, söta du!
Hvad hufvu't hans är ljust!" —
Ack ja hvad det är roligt när hela verlden tror
Att snillet och talangen flux i hvita mössan bor!

CARL. Men Mathilda då! Hvad är det der för upptåg?

Mathilda. Jag heter inte Mathilda — jag heter
athias, och är din kusin, som tillbringar mellantermi-
en härute.

Carl. Och du tänker verkligen taga emot kam-
arjunkaren i den här kostymen?

Mathilda (*bestämdt*). Jaha!

Carl. Men vore det inte skäl att först tänka på
aken?

Mamselln. Ja, jag har då gjort allt i verlden för
att öfvertala mamsell att låta bli, men gudnås! har hon
fått något i sitt hufvud, så . . .

Mathilda. Så sitter det der ja, till dess man öf-
vertygat henne om att det är orätt!

Mamselln. Jag vill se den som skulle kunna öf-
verbevisa mamsell om något, som hon inte har lust att
inse.

Mathilda (*kort*). Ja, det vill jag också!

Carl (*allvarligt*). Hör nu, Mathilda!

Mathilda. Mathias — menar du.

Carl. Sådana der upptåg kunna vara roliga nog
i romanerna och på teatern, men de passa icke för
våra förhållanden. Gif de der galenskaperna på båten.

Mathilda. Det är verkligen en glädje att höra
det alvar, hvarmed traktens värste gyckelmakare håller
föredrag för ungdomen. — Nå låt oss vara allvarliga.
Om jag nu kan bevisa att det icke är galenskap, utan
en mycket förnuftig sak som jag är i färd med . . .

Carl. Så går jag in på planen — det förstås.

Mathilda. Godt! — Jag påstår nu att herrarne
äro mycket mera upprigtiga mot hvarandra inbördes,
än emot damerna.

Carl. Medgifves.

Mathilda. Och att de äro allraminst upprigtiga
mot det fruntimmer som de vilja behaga.

Carl. Åh——ja—a—! Medgifves också.

Mathilda. Jag påstår vidare, att om de unga damerna fingo tillfälle att göra närmare bekantskap med sina friare — på det sättet som den ena herrn lär känna den andra, — så skulle herrar korgfabrikörer få betydliga beställningar!

Carl. Medgifves! Vi skulle allesammans få korgar, och ni — ni skulle allesammans bli' gamla mamseller. Nej, min flicka. — —

Mathilda. Kusin Mathias har ordet! Har en ung flicka väl blifvit förälskad, så blir hon ju också blind, efter hvad man påstår, och då tjenar det ingenting till att gifva henne tillfälle att observera sin fästman — det vill jag medgifva! — men när andra arrangera ett parti för henne, så kan hon se sig före, och så bör hon också göra det, det måste du medgifva.

Carl. Medgifves! Men likväl — —

Mathilda. Det är fortfarande kusin Mathias som har ordet. Jag vet mycket väl afsigten med kammarjunkarens besök, och det skulle inte förvåna mig om pappa med full afsigt rest bort i dag, för att låta oss taga emot honom. Han skulle naturligtvis få tillfälle att lära känna mig, och jag — jag skulle låta bese och dåra mig af hans prat, utan att få kika i hans kort. Nej jag tackar! — Jag sätter upp min plan emot hans och pappas, och om den gode kammarjunkaren inte behagar kusin Mathias, så skall jag spara honom besväret att göra kusin Mathildas bekantskap.

Carl. Aha! du är redan intagen emot honom.

Mathilda. Visst inte. Jag hör att han är en honnet man, med mycket penningar — och det kan vara mycket bra, men det är något på tok med honom, det är säkert. Nere vid brunnen i fjol kallades han "Stockholmsgeniet" — han är bestämdt en narr!

Carl. Litet originell är han kanske. Han lär skall hafva ett omåttligt intresse för teatern, och vara factotum vid alla societetsspektakel och aftonunderhållningar i och omkring hela Örebro — det är alltsammans.

Mathilda. Så mycket bättre för honom. Är han älskvärd, så förlorar han ingenting på att jag lär känna honom, och är han en narr, så kan du ju inte vara angelägen att få honom till svåger. — Du deltager i min komplott . . (*smekande*) söta, lilla — —

Carl. Seså inte "söta" — kusin Mathias har ordet.

Mathilda (*djerft*). Nåja, kör för det! Har jag orätt?

Carl. Det kan komma på ett ut — du får väl i alla fall din vilja fram. — Men hvad tror du farsgubben skall säga?

Mathilda. Inte ett ord så länge han är borta — och när han kommer hem, så är komedi'n slut!

Mamselln. Och hvad ska' vi svara kammarjunkarn när han frågar efter mamsell?

Mathilda. Att jag är borta — att jag har följt med pappa.

Mamselln. Men om han upptäcker — —

Mathilda. Åh nej, det gör han inte? och om han gör det — än sedan? Då har jag gifvit ett litet societetsspektakel för hans skuld, och det bör smickra honom. Kanske kan jag just på det sättet vinna hans hjerta, då han är så passionerad för dramatiska arrangementer. (*Man hör bullret af en vagn.*)

Mamselln (*vid fönstret*). Det är en mycket fin kalesch!

Carl (*likaså*). Vackra hästar . . en kusk i fantastisk utstyrsel. — Der ha' vi herrn! Jo, ganska rigtigt — det måste vara Stockholmsgeniet!

Mathilda (*med utsträckt hand*). Nå, Carl?

Carl. Låt gå då! (*med ett handslag*) Galenpanna!

Mathilda. Tag du emot honom! (*skyndar ut åt sidan.*)

Mamselln. Och det der skramlet få vi lof att ha bort, annars tror karlen att han kommer in i en röfvarkula! (*tar fäktattiraljen och går efter Mathilda.*)

Tredje Scenen.

CARL. LÖWE (*från fonden*).

Löwe. God morgon! — Jag förmodar att det är doktor Stålberg!

Carl. Candidat, om jag får be! Herr kammarjunkar Löwe gissar jag! Mycket välkommen!

Löwe. Jag tackar! Men jag hör till min ledsnad att brukspatron har rest bort?

Carl. Han var tvungen dertill, herr kammarjunkare, men han har anbefallt mig att uppbjuda allt, för att göra er tiden så kort som möjligt, medan han är borta!

Löwe. Han har således talt om mig? Kanske också anförtrott er — — Ni småler — — bravo! Jag ser att expositionen är redan gjord. Jag är förtjust öfver att få göra er närmare bekantskap, herr doktor! Jag har alltid tyckt mycket om läkare, fastän jag aldrig varit sjuk — eller kanske just derför! — men framför allt brinner jag naturligtvis af längtan att få göra er älskvärda systers bekantskap.

Carl. Min far har velat förbehålla sig sjelf det nöjet att presentera henne; — han tog henne derför med sig — men om ett par dagar äro de båda hemma igen.

Löwe. Ett par dagar? Det är ju en evighet, min bästa vän!

Carl. Åh, har ingen fara! Vi ha' en utmärkt fogeljagt här — —

Löwe. Jag hatar all blodsutgjutelse!

Carl. Och ett charmant fiske — —

Löwe. Det frestar mig inte! För att vara god fiskare skall man vara född dagdrifvare — och jag är verksamheten sjelf!

Carl. Nå så arrangera vi en liten fest — vi bjuda grannarne — —

Löwe. Det är charmant! Hvad säger ni om att arrangera en dramatisk soirée till er fars hemkomst?

Carl. Det vore mycket roligt, om här bara fanns krafter — —

Löwe. Oh bah! krafter! — Har man bara genie och esprit d'arrangement, så kan man göra det otroliga med nästan inga krafter! På friherrinnan Lejonskölds födelsedag uppförde vi i staden ett stort franskt femaktsstycke, och med undantag af mig, fanns det ingen af de uppträdande som hade begrepp om att spela komedi, men det gick, på min ära, charmant alltsammans!

Carl. Då är ni ju en riktig hexmästare! Jag vet inte bättre än att ni reser till Stockholm och blir teaterdirektör — *der* har man länge varit i behof af en man med edra egenskaper.

Löwe. Ja, ni skulle se hvilka resultater jag skulle ernå! Tror ni kanske att jag skulle komma på balans? Nej! jag skulle, på min ära, ha' ett årligt öfverskott af femtitusen riksdaler!

Carl. Det vore fan! — Men då ämnade ni väl också införa stora reformer?

Löwe. Naturligtvis! Först och främst skulle alla skådespelarne afskedas!

Carl. Alla.

Löwe. Alla utan undantag! Tänk bara hvilken besparing endast utaf lönerna!

Carl (*leende*). Ja—a — —

Löwe. Skratta inte förr än ni hört mig till slut. Dessa beskedliga menniskor kunna vara mycket bra,

men konsten har blifvit för dem ett handtverk — och man har ledsnat vid dem. Man kan inte hålla ut att år ut och år in se samma ansigten — detstrider alldeles emot den Stockholmska nationalkarakteren! Och hvarför skall man dessutom betala dessa personer de mest storartade löner, när man till hvarje nytt stycke kan få friska krafter — folk som spelar för sitt nöje — som uppträda gratis, — ja! som vilja betala till och med för att komma fram på tiljorna! — Och sådana få vi flera utaf för hvarje år!

Carl. Men tror ni inte att publiken skulle hålla på de verkliga skådespelarne?

Löwe. Nej det gör den visst inte! Låt dem spela ett godt stycke utmärkt väl — qvarts hus, min vän! — och tacka Gud för att det blir så mycket! — Men nu kommer jag uppmarscherande med ett halftjog dilettanter! Dessa ha' hvarken talang eller teatervana, men det är detsamma! Der är den vackra fröken D. — hon spelar älskarinna — det vill hela staden se! — Så är det den gamle kapten Y. med sina styfva ben, som uppträder som älskare — bara det lockar folk! Lägger man härtill att unga fru X. uppträder som landtlig oskuld och att krigsrådet Z. producerar sig som komiker, så är det klart att hela verlden skall på spektaklet! Får jag inte fullt hus hvar afton, och det till dubbla priser, så må ni sända mig till Carlsborg!

Carl. Åhja, jag tror nog att det skulle gå bra — en månad ungefär!

Löwe. Mera begär jag heller inte! Nästa månad en ny personal! Beständigt nytt! — Ju större stycken, desto bättre — — Dumas "Dame aux Camelias" skulle jag börja med, och dessutom slå blåa dunster i folk på alla möjliga sätt!

Carl. Och det tror ni skulle bära sig!

Löwe. Ja visst! Det kan visserligen vara åtskilligt att invända, men — —

Sång № 3. (Mel.: *Romans af Lymbye*).

1.

Det kan icke hjelpas, hvart tiden än bär
Man följe, om huset skall fyllas,
Och ser man på konsten att sliten den är
Nå, så skall den bara förgyllas!

CARL.

Förgyllas — Åhå!

LÖWE.

Ja lita ni på,
Förgyllningen hjelper förträffligt!

2.

Är spelet väl det som en hvar kan förstå?
Nej! ansigtet är det och prakten.
Så skaffa er skönheter blott, och kläd på
Dem tre, fyra drägter i akten!

CARL.

Tre — fyra, åhå!

LÖWE.

Ja lita ni på —
Kostymen den hjelper förträffligt!

3.

Men säker man göre sig först, *a tout prix*,
Om kritici och redaktörer,
Och dernäst beställe sig ett kompani
Af riktigt handfasta klackörer.

CARL.

Klackörer — åhå!

LÖWE.

Ja lita ni på,
Klackörerna hjelpa förträffligt!

Ja, jag försäkrar er, det *måste* inrättas! Den dramatiska konsten är en blomma och hvarje sådan behöfver sol och vatten; — publikens bifall är solen — och vattnet — ja! det behöfver jag väl inte säga er!

Carl. Akta er ni för recensenterna!

En betjent (*från fonden med ett bref*). Till herr kammarjunkaren!

Löwe. Hvad tusan? vet man redan af att jag är här? (*läser*) "Bästa herr kammarjunkare!" — Aha, det är ifrån löjtnant Bruhn, en mycket hygglig ung man som jag gjorde bekantskap med i fjol på en större maskerad hos grefvinnan Söderfelt — —

"Bästa herr kammarjunkare!

Jag ligger här i trakten på landtmätning, och måste således dröja här en tid. Som jag fått höra att ni uppehåller er hos brukspatron Stålbergs, hvilket skall vara en mycket älskvärd familj, och som brukspatron, om jag icke misstager mig, var en vän till min salig far, så hoppas jag ni ursäktar min djerfhet att bedja er presentera mig i familjen. Jag skall icke komma er rekommendation på skam, och — — —"

Jaså — han hoppas att jag har glömt det lilla äfventyret på maskeraden! Det bedrar han sig på! —

"P. S. Om ni, som jag förmodar, redan är i farten med att arrangera sällskapsspektakel derborta, så ger jag er oinskränkt makt öfver min person, både till Herr- och Damepartier!"

Tackar! — Säg mig, har ni något emot att jag presenterar den der lilla löjtnanten för er!

Carl. Tvertom, det skall bli' mig ett nöje!

Löwe (*till betjenten*). Helsa löjtnanten och säg honom att han är välkommen. (*till Carl*) Jag har en gås oplockad med den der junkern, skall jag säga er!

Carl. Huru så? Jag vill väl inte förmoda — —

Löwe. Nej nej, var ni lugn, det är en präktig karl! Han har bara spelat mig ett litet puts, som jag vill betala honom för! På grefvinnans maskerad uppträdde han nemligen som zigenerska — han såg fan

så bra ut, dansade charmant, och mystifierade mig till den grad, att jag formligen gjorde honom min cour. — Ah! jag har lidit mycken smälek för det skämtets skuld, men det skall jag nog betala! — Hörpå! Kan jag icke få er utklädd!

Carl. Till hvad?

Löwe. Till fruntimmer! — antingen som er tante eller ännu bätfre, som gouvernant! Det skulle kunna bli en makalös lång gouvernant utaf er!

Carl. Ja, det är visst möjligt, men jag tror ändå inte att jag vill uppoffra mina mustacher på Thalias altare!

Löwe. Åh, men hvarför inte?

Fjerde Scenen.

DE FÖRRE. MATHILDA (*med jagtväska och bössa*)

Mathilda (*från fonden*).

Sång № 4. (Mel.: «*Tonton, tontaine, tonton*».

1.

Lustigt det är i friska skogen
Följa den rädda harens språng,
Trala, trala,
Vid jublande sång!
Höra hur dufvan kuttrar trogen
Uppe i björken gång på gång!
Trala, tra la la la la!

2.

Snabbt som en vind flyr hvart bekymmer,
Själen blir glad och kinden röd;
Trala, trala,
Der finns ingen nöd!
Ingenting lifvets glädje skymmer
Fast sjelf man sprider skräck och död!
Trala, tra la la la la!

(*slår bösskolfven mot golfvet vid högra dörren. Mamselln visar sig på tröskeln.*) Se här mamsell Janson! Här har ni mitt byte — en hel mängd snöskator och en fet och präktig rapphöna! (*ger henne jagtväskan och fogeln.*) Och här har du din bössa igen . . den skjuter förträffligt, bara man sigtar rigtigt! — Ah, jag ber om ursäkt — —

Löwe (*till Carl*). Hvem är det?

Carl. Kusin Mathias? Det är en ung gosse som tillbringar sina ferier här. — (*sakta*) Han skall bli' student!

Löwe. Nå ja, när man kommer på landet, der det finns en vacker dotter, så kan man vara säker på att der finnas kusiner som tillbringa ferierna!

Mathilda (*afsides*). Originell ser han ut — han är snarare rolig än älskvärd.

Löwe. Men der ha vi ju mannen! Han är klippt och skuren dertill! — Hör nu, min bästa — —

Mathilda. Kusin Mathias — här ute heter jag ingenting vidare.

Löwe. Bravo! ni är en lustig ture! Naturlig disposition för upptåg och förklädningar, är det inte så?

Mathilda (*sakta till Carl*). Han vet . . .

Carl (*likaså*). Ingenting.

Löwe. Hvad säger ni om att bli' förvandlad till en vacker, ung flicka?

Mathilda (*som förut*). Fy Carl! du har sagt honom — — —

Carl (*som förut*). Inte ett ord!

Mathilda. Verkligen?

Löwe. Er kusin är väl ungefär af samma storlek som ni?

Mathilda (*förundrad*). Ja, ungefär.

Löwe. Och vi kunna väl komma öfver åtskilligt af hennes garderob? — Ypperligt! — Vi göra kusin Mathias till kusin Mathilda i stället! Ni kommer att

bli oemotståndlig som fruntimmer! Hörpå! har ni inte spelt älskarinna i Upsala för omkring ett år sedan!

MATHILDA. Nej, det var väl ändå inte jag!

LÖWE. Inte? Kors, jag tyckte . . nåja! det är detsamma . . jag engagerar er i alla fall! Vi ska' improvisera en liten komedi!

MATHILDA (*till Carl*). Komedi? Är han . . .

CARL (*sakta*). Ja, det är han! Han är biten af en galen skådespelare, som det heter i Pathologien!

LÖWE. Det blir ett förträffligt skämt. Vi ska' ge en ung, oförskämd löjtnant en liten lektion — —

MATHILDA. Vi? — Nej, det har *jag* åtminstone ingen lust till!

LÖWE. Ah, det skall ni inte vara rädd för! Löjtnant Bruhn är en mycket lustig och godmodig ung man!

MATHILDA. Löjtnant Bruhn? — Hjalmar Bruhn?

LÖWE. Ja, känner ni honom?

MATHILDA. Ja ... jag . . jag tror att jag har träffat honom på en bal i Stockholm — en gång.

LÖWE. Gör ingenting! Han känner inte igen er, när ni får fruntimmerskläder på er!

MATHILDA (*afsides*). Om han fick se mig i den här kostymen! (*högt*) Kommer löjtnant Bruhn hit?

LÖWE. Ja, han är här om en liten stund! Som sagdt är, ni riskerar ingenting! — Skulle ni inte kunna spela fruntimmer en half dag?

MATHILDA. Åh — jo! . . (*med en blick på Carl*) Det är verkligen lustigt! — Herr kammarjunkare, jag är till er tjenst! (*gör en graciös nigning; afsides*) Aj, aj!

LÖWE. Bravo! — Det der var inte så illa! — Hör nu, gör om den nigningen en gång till! (*Mathilda niger tafatt.*) Nej, nej! Det var mycket bättre första gången! Jag skall öfva litet med er, ty ni ska' veta, jag är en utmärkt elev-instruktör!

MATHILDA. Ja, men jag är mycket svår att lära!

Sång. Mel.: *Thema ur pantomimen «Harlekin staty».)*

1.

LÖWE.

Nej! kom blott hit! Lektionen
Skall icke blifva lång,
Försök nu blott en gång
En nigning utan tvång!

MATHILDA.

Nej nej, nej nej,
Det lär jag ej!

LÖWE.

Jo, se på mej! (*niger.*)

MATHILDA.

Ack gör det en gång till!

LÖWE.

Ja, så ofta som ni vill!

ALLA TRE.

MATHILDA (*nigande*).

Det lär jag ej,
Nej nej, nej nej,
Det bär sig ej!
Jaså, så var det! Kan
Det på detta sätt gå an?

CARL (*afsides*)

Nej nej, nej nej,
Han dödar mej
Med skratt — nej nej!
En sådan anblick man
Sällan skåda får, minns ann!

LÖWE.

Se nu på mej!
Nej så — så ej,
Se blott på mej
Åh jo, så går det an,
Vill ni bara, nog ni kan!

2.

MATHILDA.

Men armarne, de ska' visst
Genera mig så smått!

LÖWE (*visar*).

Så håll så der dem blott!

MATHILDA.

Så der!

LÖWE.

Det går ju godt!
Så der, dock må
Ni aldrig stå!

CARL.

Ack nej! tänk på:
Vi älska icke, vi
Att en qvinna syns för fri!

ALLA TRE (*i ställning*)

MATHILDA.

Såder, jaså,
En dame skall stå?
Pass bara på!
Jaså, jag är för fri
Ja, det der förstå nog ni!

CARL och LÖWE.

Så der dock må
Du (Ni) aldrig stå,
Ty tänk blott på:
Vi älska icke, vi
Att en qvinna syns för fri!

3.

LÖWE.

Och gå nu öfver golfvet,
Men sväfvande och lätt!

MATHILDA (*går öfver golfvet på fruntimmersmanér — något öfverdrifvet*).

Var inte detta rätt?

LÖWE.

Jo, det var mycket nätt!
Ni spelar bra
Piano? — Hva'?

MATHILDA.

En smula — ja!
(sätter sig till pianot.)

CARL.

Hon fuskar smått deri!

LÖWE.

Det är ju ett helt geni!

(Medan Mathilda varierar melodien)
Se det var bra,
Tack skall ni ha, —
Tralalalalalalala!
Så? är det fuskeri?
Han är ju ett helt geni!

4.

Kan ni nu kokettera?

MATHILDA *(ser sig om, kokett).*

Herr kammarjunkare!

LÖWE.

Gudomligt! Kan man se!
Ni är en klippare!

CARL.

Tro mig, jag spår
Att bra det går!

LÖWE.

Och jag — jag spår
Vår stackars löjtnant får
Sig bestämdt ett banesår!

ALLA TRE.

MATHILDA *(stiger opp).*

Jaså, ni spår
Att bra det går?
Nå väl!

(afsides till Carl)
Jag spår
För sin intrig han får
En lektion så det förslår!

CARL.

Tro mig, jag spår
Att nog det går
harmant!
(afsides till Mathilda)
Jag spår
För sin intrig han får
En lektion så det förslår.

LÖWE.

Ja! vad jag slår
Att allting går
Charmant! . Jag spår
Vår stackars löjtnant får
Sig bestämdt ett banesår!

MATHILDA *(med en kompliment)*. Herr kammarjunkare! Ni är en verklig — kammarjunkare!

LÖWE *(kysser leende hennes hand)*. Min fröken! Ni är en verklig engel!

MATHILDA. Aux revoir!

LÖWE. Skall jag inte hjelpa er?

MATHILDA. Åhnej, jag nöjer mig med Mamsell Jansons hjelp! *(går till höger.)*

LÖWE. Det der skulle bli en aktör!

CARL. Åh vänta bara! Ni skall bli' förvånad, det ansvarar jag er för! *(går genom fonden,)*

Femte Scenen.

LÖWE *(ensam)*. Vänta bara, min goda löjtnant! Du skall få för kärlek, du! — Har du narrat mig att kurtisera en manlig zigenerska, så skulle det vara märk-

värdigt om jag inte får dig att blifva dödligt kär i den här lilla studenten! — Se! så skall en komedi arrangeras: utan repititioner, utan sufflör — ja, till och med utan författare! — Jag har visserligen satt upp öfver hundra pjeser på sällskapsteatrar, men detta blir dock kronan för dem allesammans. Så fort jag får det färdigt, sänder jag grefvinnan en afskrift — — det skall heta — — Vänta nu — — det skall heta — —

Betjenten. Löjtnant Bruhn!

Löwe. Skönt! Låt oss strax börja föreställningen. Titeln kommer af sig sjelf!

Sjette Scenen.

LÖWE. BRUHN.

Bruhn. Mjukaste tjenare, herr kammarjunkare! Hur har ni mått sedan sist.

Löwe (*afsides*). Första scenen: Kammarjunkaren är tvär — Löjtnanten låter dupera sig! (*högt*) Jag tackar, så bra man kan må!

Bruhn. Hvad fattas er?.. Och hvad är detta för ett mottagande?

Löwe. Ett sådant som ni kunnat vänta er. Eller trodde ni kanske att jag skulle tacka er till för det att ni höll mig för narr, när vi sist träffades?

Bruhn. Nej, men jag räknade på att en man som uteslutande lefver och andas för att spela komedi, skulle — —

Löwe. Skulle låta mystifiera sig utan att taga revanche?

Bruhn. Nej, men att han skulle revangera sig som ett geni, och icke som en — — en — —

Löwe. Kälkborgare! — Säg ni ut — det var ändå det ord som ni letade efter!

Bruhn. Nå ja! Har jag gjort er ett puts, så gör mig ett igen, och dermed är det qvitt! — — Men

att så der se ut som en tjur på köttmånglaren, det har ni inte rättighet till — och det är heller inte likt er!

Löwe. Nå — ni har kanske rätt! — Så låt då historien vara glömd tills jag får tillfälle att betala er! — Välkommen hit, slå er ner och var som barn i huset!

Bruhn. Tack, nu känner jag igen er! Det vore också synd att inte intressera sig för en stackars landtmätare. Har ni någon aning om hvad det vill säga att bli' kommenderad ut på mätning i en vrå af landet, der man inte har en enda bekant? Tänk er mina umgängesressurser! att konversera med inspektorerna om hästar och tegelrör — att läsa gamla tidningar hos gästgifvaren — spela "tolfva" med mjölnaren, och höra klockaren sjunga "min gerning nådigt skåda". — Det är ju trefligt för en stackars bortskämd Stockholmare?

Löwe. Och ni har inte sökt trösta er hos de landtliga skönheterna?

Bruhn. Nej! i det fallet är jag aristokrat — jag tillstår det! Skönheter som ha röda händer och säga: "kors för tjufven!" — de ha aldrig talat till mitt hjerta!

Löwe. Åh, det finnas ecksä *damer* på landet! Har ni sett mamsell Stålberg till exempel?

Bruhn (*afsides*). Det är kanske klokast att gifva ett undvikande svar! (*högt*) Skall *hon* då vara så utmärkt vacker!

Löwe. Hon? — Ah! hon är den fjerde af de tre gracerna!

Bruhn. Och hufvudet?

Löwe. Hela familjen är känd för sina goda hufvuden! Brodren tog medicinsk examen med utmärkelse i fjol, — om ett par år är han åkande professor! — och fadern är medlem af hushållssällskapet, och kyrkorådet!

Bruhn. Nåja, då är ju dottren — — Men hörpå, herr kammarjunkare! Man säger att ni sjelf har utkorat denna skönhet till ert hjertas dame?

Löwe. Jag? — Och då tror ni att jag skulle introducera *er* uti familjen? — Nej, genera er inte för *min* skuld — — jag skall inte stå er lycka i vägen! (*afsides*) Tyst! (*lyssnar*) Nu kommer andra scenen — den förklädda studenten visar sig, och i samma ögonblick är löjtnanten förlorad!

Sjunde Scenen.

DE FÖRRE. MATHILDA (*i fruntimmersdrägt*).

Sång. (Mel.: *»Storm och böljor tystna ren».*)

Mathilda (*sakta till Löwe*).

Tror ni nu att det går an? —
Jag har sökt, så godt jag kan
Att min drägt uppbära!

Löwe (*sakta*).

Herre! på min ära,
Ni är ståtlig
Och förståtlig —
Blir han kär, är han förlåtlig!

(*i det han presenterar Bruhn, som vändt sig mot Mathilda och helsar.*)

Får jag presentera . . .

Mathilda.

Nej!
Jag tror det behöfves ej!

Löwe (*afsides*).

Hvad är det för finter!

MATHILDA.

På en bal i vinter,
Vi bekanta
Blef. —

BRUHN.

D'å sannt, ja!

LÖWE (*afsides*).

De tycks vara re'n kontanta!

MATHILDA (*till Bruhn*).

Ni har kanske
Glömt det?

BRUHN.

Ack nej!
Så'n soirée
Glömmer man ej!

LÖWE (*afsides*).

List tycks råda
Hos dem båda!
Hvilket äfventyr!
Han ej snaran flyr.
Han ej anar mina planer!
Men förargad visst
Blir han, när till sist
Han blir narrad af min list!

ALLA TRE.

MATHILDA.

Hvilket äfventyr!
Blott han icke skyr
Att gå in på mina planer,
Kammarjunkarn sist
Fastna skall helt visst
Rigtigt i sin egen list!

Bruhn.

Hvilket äfventyr!
Han sig ju ej bryr
Minsta grand om mina planer!
Tänker på en list
Gör han dock helt visst —
Skrattar bäst som skrattar sist!

Löwe.

Hvilket äfventyr! etc. . .

Löwe. Det fägnar mig mycket att min vän redan förut haft äran göra mamsells bekantskap, men min presentation är i alla fall icke så öfverflödig. Ni känner honom förmodligen blott som salongshjelte, — tillåt mig derför försäkra er om att han tillika är en af våra största hjeltar, såväl vid lustlägret som på kärlekens arena!

Bruhn (*sakta*). Är ni galen?

Löwe. Han har bara ett fel — ett stort fel nu för tiden. — han är beständigheten sjelf!

Mathilda. Det felet skola säkert damerna ha' öfverseende med — för sällsynthetens skuld!

Löwe (*sakta*). Förträffligt! charmant! (*afsides*) Den lilla tjufpojken spelar så väl att jag sjelf är färdig att bli' förälskad i honom! — (*till Mathilda*) Bed honom stanna qvar!

Mathilda. Jag hoppas hr löjtnantens beständighet också visar sig i hans vänskap, och i så fall skulle min far säkert vara mycket tacksam om ni under hans frånvaro ville hjelpa oss att förkorta tiden för hans stackars vän, kammarjunkaren.

Löwe (*sakta till Mathilda*). Förbannadt bra! — bara litet för spetsigt — — mera hjetlighet i tonen! (*högt*) Nå löjtnant — ni tiger och amtycker?

Bruhn. Med förtjusning!

Löwe. Bra! Laga nu också att ni finner ord för att uttrycka er förtjusning! Jag kan tyvärr inte längre

hafva nöjet att tala för er — — ty jag måste skrifva ett angeläget bref! (*afsides*) En rapport till grefvinnan om löjtnantens afstraffning! (*högt*) Farväl så länge! (*sakta till Mathilda*) Låt mig nu se att ni koketterar dugtigt!

Mathilda (*sakta*). Jag skall göra mitt bästa!

Löwe (*till Bruhn*). Säg henne nu några vackra saker!

Bruhn. Jag skall försöka!

Löwe (*till Mathilda*). Kom ihåg: inte händerna i fickan! — Och framför allt, akta er att svära! (*afsides*) En charmant scen! Jag är arrangör, skulle jag tro! (*går till venster.*)

Åttonde Scenen.

BRUHN. MATHILDA.

Bruhn. Ändtligen!

Mathilda. Ja ändtligen! Jag hade helt och hållet uppgifvit hoppet om att få se löjtnanten mera!

Bruhn. Ack! ni vet inte huru jag har tillbragt de tre sista månaderna!

Mathilda. Nej, jag vet bara, att dagen efter det stora slädpartiet ut till brunnen — —

Bruhn. Under hvilket jag var nog lycklig —

Mathilda. Att blifva afbruten midt i en poetisk fras — —

Bruhn (*bedjande*). Mathilda!

Mathilda. Dagen efter var ni borta!

Bruhn. På ordres af min chef!

Mathilda. Stackars chefer! Hvad de få bära skulden för många synder!

Bruhn. Skrifva till er vågade jag inte!

MATHILDA. Nej, och att personligen säga oss farväl, det hade ni naturligtvis inte tid till! Och ni har varit tre månader på kommendering?

BRUHN. Nej bara en. De två har jag måst tillbringa i Småland.

MATHILDA. Också på grund af chefens ordres?

BRUHN. Nej ännu värre! På min onkels befallning! Jag var ditkommenderad på frieri!

MATHILDA. Åh — då får man kanske gratulera?

BRUHN. Ja, jag tackar! Det lyckades mig — att få en korg!

MATHILDA (*med hyckladt medlidande*). Verkligen?

BRUHN. Och nu kommer jag tillbaka till er . . .

MATHILDA. För att fortsätta den vackra frasen, hvaruti ni blef afbruten på slädpartiet? — för att upprepa för mig hvad ni förgäfves försäkrat den småländska skönheten? Ni är makalöst uppriktig!

BRUHN. Och ni är obarmhertig! — Hela min framtid beror af min onkel, och villkoret för att få ärfva honom, var att jag skulle gifta mig med hans systerdotter! Lyckligtvis sade hon nej, ty jag var förekommen af en informator, som deklamerat Frithiofs saga för henne så väl, att — —

MATHILDA. Att ni fick en korg?

BRUHN. Ja Gud vare lof! Och nu är jag lätt om hjertat — jag är rik — jag är lycklig — — om ni vill att jag skall vara det?

MATHILDA. Vet ni hvem det är som introducerat er här i huset?

BRUHN. Kammarjunkar Löwe? Stockholmsgeniet!

MATHILDA. Vet ni hvarför han kommit hit ned?

BRUHN. För att arrangera sällskapsspektakel, kan jag tro.

MATHILDA (*leende*). Ja det kan väl hända — — (*allvarligt*) men hans egentliga ärende är att fria till

mig — och såvidt jag vet, har han min fars samtycke — kanske till och med hans löfte!

Bruhn. Det är således meningen att jag skall slå ihjäl honom?

Mathilda. Det är åtminstone inte *min* mening, och *hans* är det väl ännu mindre.

Bruhn. Men det är *min* mening, och den skall jag veta göra gällande.

Mathilda. Är det en utmaning? Nåväl, jag tar emot den! Min mening är att ni bör förhålla er alldeles lugn, finna er i allt och låta ödet råda!

Bruhn. Ödet? Ja, hvem representerar det?

Mathilda. Kammarjunkaren och min far — och ill någon del jag!

Sång. (Mel.: *Duettino af Saloman.*)

Bruhn.

Ack ett råd, hvad kan det båta?
Ack, hvad kan jag lita på!
Edert svar är ju en gåta
Säg, hur skall jag den förstå?

Mathilda.

Nog mitt råd till godt kan båta,
Tryggt derpå ni lita må!
Är mitt svar ännu en gåta,
Sedan skall ni mig förstå!

Ni skall tiga, ni skall lida.
Edert straff med min så god!
När jag lämpligt finner
Ni upplysning vinner —
Minns, att tålamod är största mod!

Bruhn.

Ingen sorg må då mig trycka
Jag vill möta allt med ro!
Var mitt öde, var min lycka,
Var mitt hopp och var min tro!

BEGGE.

Låt oss modigt gå till våga,
Låt oss bjuda verlden trots!
Klart oss dessa blickar säga:
Kärleks Gud beskyddar oss!

BRUHN (*med värma*). Ni hade således förstått mig?

MATHILDA (*halft förtretad*). Ja, *jag* förstår allt, men ni vill ingenting förstå!

BRUHN (*som förut*). Jo, *nu* förstår jag — —

MATHILDA. Att ni ingenting förstår! — Kan ni inte förstå det?

Nionde Scenen.

DE FÖRRE. LÖWE.

LÖWE. Hvad hör jag? Är löjtnanten inskränkt? Det duger inte för en löjtnant — och jag som trodde att ni var bästa hufvudet vid hela arméen!

BRUHN (*sakta till Löwe*). Låt oss tala allvarligt ett ögonblick! Här är mycket som jag inte förstår! Ni försäkrade mig nyss att ni inte ville stå min lycka i vägen — —

LÖWE. Hos *denna* unga dame — det upprepar jag! Är ni kär i henne?

BRUHN. Ja!

LÖWE. Redan? Det har gått undan!

BRUHN. Ännu en gång: ä' vi rivaler, eller inte?

LÖWE. Ännu en gång: jag vill alldeles inte stå er lycka i vägen. Vill ni fria till mamsell der, så — var så god!

BRUHN. Ja men det är inte nog!

LÖWE. Hvad fan kan ni mera begära! Skall

jag kanske fria för er? — Nå, låt gå! jag skall göra er den tjensten!

BRUHN. Är det ert allvar?

LÖWE. Ja, min själ är det så!

BRUHN. Nåväl! jag tar er på orden!

LÖWE. Och ni blir inte ond på mig, om hon säger ja? — Ni hämnas inte på mig, om partiet sedan skulle misshaga er? — Ger ni mitt ord derpå?

BRUHN. Mitt hedersord! (*afsides*) Han har blifvit galen!

LÖWE. Godt! (*hostar och går fram till Mathilda.*)

Sång. (Mel.: »*Trubaduren*» *af Schubert.*)

1.

Mamsell, ack skänk en vänlig blick åt den
Som för sin bön begär ett nådigt öra!
(*talar för sig sjelf:*) Det kallar jag en dramatisk situation
Som trubadur jag friar för min vän,
Och tolkar er hans qval.

MATHILDA.

Nå! låt mig höra!

LÖWE.

Han kom och såg — —
(Händerna ur fickan)
— — och vid er första blick
:|: Ett banesår vår tappre löjtnant fick :|:

2.

Djupt i hans bröst sin pil Gud Amor bjöd
Att träffa skarpt hans varma, ädla hjerta!
Der står han blek — —
(Låt bli att skratta)
— — och väntar på sin död
Om ni ej röres af hans djupa smärta!
(Seså! gör er inte till nu!)
Säg blott ett ja, så läkes strax hans sår —
:|: Säg nej — och strax hans sista timma slår :|:

3.

MATHILDA.

Jag kan, jag vill ej vålla någons död,
Men, ack, hvad skall en stackars flicka svara?

LÖWE

(Bravo!)

MATHILDA.

Men om min fader — —

LÖWE.

Det har ingen nöd,
Den saken skall jag bringa på det klara!

MATHILDA.

På edert ord — nåväl jag svarar ja!

LÖWE (*tvingar Bruhn på knä, och utsträcker händerna öfver gruppen*).

:|: Seså, tablå! — Nu har jag gjort det bra! :|:

Nå, är det inte charmant arrangeradt? En sådan grupp! älskaren och älskarinnan, och så den ädelmodige vännen som lik en beskyddande genius håller sin hand öfver det lyckliga paret! — Det är en slut-tablå till en femte akt som är mästerlig!

MATHILDA. Och likväl ha vi nu först slutat första akten! I den andra blir det präktiga scener för komikern!

LÖWE. Ja, *jag* vet hvem komikern är!

MATHILDA. Jag också!

BRUHN. Jag med!

(*bullret af en vagn*)

MATHILDA (*afsides vid fönstret*). Der kommer ju pappa tillbaka! (*högt*) Se der ha vi brukspatron! (*springer ut till höger.*)

BRUHN. Min bästa herr kammarjunkare! hur skall jag kunna tacka er?

Löwe. Åh, nog blir det bra med det! När allt kommer omkring så har jag bara betalt en gammal skuld! (*afsides*) nu måste jag skynda mig att inviga Stålberg i hela intrigen — — eller ha-ha-ha! förvecklingen blir ännu större, om han ingenting anar! — Han skall inte få veta ett ord — det gör upplösningen både pikantare och naturligare!

Tionde Scenen.

DE FÖRRE. BRUKSPATRONEN.

Brukspatron. Ah, god dag, god dag min kära bror Löwe! Välkommen hit ut! — Ser du hvad jag har gjort för din skuld . . . jag gaf hushållsmötet en god dag, och vände om på halfva vägen!

Löwe. Och din dotter?

Brukspatron (*afsides*). Gamle, förälskade tok! (*högt*) Låt mig då komma inom dörren, innan du börjar med den saken!

Löwe (*afsides*). Aha! hon gör toalett! Första intrycket — nåja, det är naturligt! (*högt*) Tillåt mig att presentera för dig en vän, som varit så artig att uppsöka mig på ditt område, herr löjtnant Bruhn!

Brukspatron. Löjtnant Bruhn? Det är väl inte en son till min gamle vän, major Bruhn, heller?

Bruhn. Jo, herr brukspatron! Min far nämnde er ofta som en af sina käraste ungdomsvänner!

Brukspatron. Det var en hedersman, Gud fröjde själen! Herre Gud, jag minns honom så tydligt, då han var vid er ålder, och löjtnant liksom ni! Det är som om jag såge honom lifslefvande framför mig! — Nå, välkommen, hjertligt välkommen! Hvad är det för en lycklig slump som fört er hit?

Bruhn. Uppriktigt sagt: det var ingen slump! Ert vänliga mottagande ger mig mod att anförtro er allt!

Brukspatron. Rätt så! Ni kan lita på att den gamle majoren efterlemnat åt er ett stort arf i min vänskap. Sjung ut bara!

Bruhn. För ett halft år sedan var jag nog lycklig att se mamsell Mathilda hos er svåger i Stockholm. För tre månader sedan träffades vi på nytt — och i dag — —

Brukspatron. I dag?

Bruhn Kommer jag för att anhålla om hennes hand.

Löwe (*afsides*). Nu ska' vi få se på roligt!

Brukspatron. Men min bästa Löwe . . . hvad skall det betyda? Begriper *du* det?

Löwe (*listigt*). Åhja!

Brukspatron. Han kommer för att — — —

Löwe. Att fria till en ung dame här i huset, hvilken gjort ett outplånligt intryck på hans hjerta!

Brukspatron. Och *du* introducerar honom?

Löwe. Ja, som en prägtig ung man, af hvilken du skall få mycken glädje! Du kan gerna säga ja till hans begäran!

Brukspatron. Jag faller som från skyarne!

Bruhn. Hvad min förmögenhet och mina framtida utsigter angå — —

Löwe. Så är allt i ordning till brölloppet! Jag talade för en tid sedan vid hans onkel, som lemnar honom hela egendomen nere vid Wexiö.

Brukspatron (*förvirrad*). I det fallet har jag inga betänkligheter, och ert anbud hedrar både mig och min dotter, men — — flickan har sin fria vilja, och — — jag fruktar — — —

Bruhn. Å herr brukspatron, då har jag intet att befara! Hon har tillstått för mig att min kärlek är besvarad?

Brukspatron. Har Mathilda?

BRUHN. Ja! tack vare kammarjunkarens godhetsfulla bistånd!

BRUKSPATRON. *Hans* bistånd?

BRUHN. Ja, det är honom ensam jag har att tacka för vissheten om min lycka.

BRUKSPATRON. Nej! det här kan göra en menniska galen! Jag måste hafva fallt uti Mathilda!

LÖWE (*afsides, känryckt*). Det är makalöst! det är verkligen att bli galen öfver! — Nu kommer dottren — de känna hvarandra icke — alla tre ä' lika förvirrade! Jag måste i hast ge' min lilla student några instruktioner till nästa akt! (*går.*)

Elfte Scenen.

BRUKSPATRON. BRUHN *sedan* CARL.

BRUKSPATRON (*som talt sagta med Bruhn*). Men är ni också säker på att han har alla sina skrufvar i behåll?

BRUHN. Ja, åtminstone har han gjort allt för att befrämja min lycka, och det finner *jag* naturligtvis mycket förnuftigt.

BRUKSPATRON (*skakar sitt hufvud och promenerar tyst fram och tillbaka*). Det måste vara ett missförstånd . . . det är inte möjligt annat! (*Carl kommer in.*) Vill du vara så god och säga mig hvad här har passerat? Löjtnant Bruhn berättar mig att kammarjunkaren har varit så artig och mig i förväg förlofvat honom med Mathilda, och nu ber man om mitt samtycke till förlofningen.

CARL. Har han förlofvat er! — Det var då att drifva skämtet väl långt!

BRUHN. Skämtet? Hvad menar ni?

CARL. Alltsammans är ju bara ett gyckel!

BRUHN *och* BRUKSPATRON. Hvad för slag? Hvad säger ni?

Carl. Just nu gick han förbi mig ute i gången — han ville tala med Mathilda. — Jag hoppas — sade han — att hon skall blifva nöjd med den lilla komedi som jag arrangerat för att illustrera vår förlofning. — Det faller mig något in — han kände Mathilda!

Bruhn (*utan att förstå honom*). Ja, visst kände han henne!

Carl. Eller skulle han ha' gräft en grop för löjtnenten och fallit sjelf uti den?

Brukspatron. Hvar är Mathilda?

Carl. På sitt rum. Hon bad mig just säga att hon ville tala med dig, innan vi samlas vid kaffebordet nere i matsalen.

Bruspatron. Kom, herr löjtnant! Vi måste taga reda på den här saken! (*de gå.*)

Tolfte Scenen.

CARL, *straxt derpå* LÖWE.

Carl. Han har bestämt kommit underfund med att kusin Mathias och Mathilda var en och samma person! Jag misstänkte genast det der förslaget att han skulle kläda sig till fruntimmer!

Löwe. Puh! Jag har sprungit omkring hela trädgården för att uppsöka er kusin — — Hör nu, det är en stor tjufpojke!

Carl (*spanande.*) Herr kammarjunkare! Ni kom ju hit för att fria till min syster!

Löwe (*förvånad*). Ja!

Carl. Således har ni uppgifvit den planen?

Löwe. Nej visst inte!

Carl. Har ni sett min syster förr?

Löwe. Ja för tre eller fyra år sedan i Stockholm, der hon var i samma pension som min systerdotter och tre, fyra andra små byxmamseller.

Carl. Och ni minns henne från den tiden?

Löwe (*afsides*). Hvad fan menar han med sin examen! (*högt*) Naturligtvis! (*afsides*) Så förefaller det mig åtminstone!

Carl. Var det redan då hon vann ert hjerta?

Löwe. Till någon del! Men uppriglígt sagt: min kärlek till henne härleder sig mest från ett referat om ett litet sällskapsspektakel, vid hvilket en af mina vänner hade tillfälle att beundra hennes makalösa dramatiska talang!

Carl. Jaså! (*med spelad munterhet*) Ni fick således lust att se henne spela komedi?

Löwe (*muntert*). Ja — och till att sjelf spela med.

Carl (*allvarligt*). Aha! — Hör nu, herr kammarjunkare! Jag visste väl att ni var biten af en galen skådespelare, men att ni under edra anfall skulle uppföra er så taktlöst som i dag, det väntade jag ändå inte!

Löwe (*förvånad*). Men förklara mig . . .

Carl. Nej det är ni som skall afgifva förklaringar, och blifva de icke tillfredsställande, så riskerar ni att jag kurerar er teatergalenskap med en åderlåtning! Ni vet att jag är läkare!

Löwe. Men — min bästa — —

Carl. I matsalen, om ni behagar! (*går.*)

Löwe. Det der lät nästan som en utmaning! Skulle han ha lärt fäkta i Paris? Här ligga två floretter . . . Ah fanken heller! nu för tiden duellerar man inte på bruken i Nerike!

Trettonde Scenen.

DEN FÖRRE. BRUHN.

Bruhn (*dyster*). Herr kammarjunkare!

Löwe. Seså, nu har den der också blifvit högtidlig!

Bruhn. Är det verkligen *er* mening att, efter hvad som passerat, göra anspråk på mamsell Mathildas hand?

Löwe. Ja, jag kan inte inse hvad som skulle kunna hindra mig derifrån? .

Bruhn. Inte? — Det gör mig ondt om er. Jag tog er för en man af heder.

Löwe. Herr löjtnant!

Bruhn. Ni är i alla fall adelsman, och när jag kräfver er till ansvar för edra tillställningar, så hoppas jag att ni kommer ihåg hvad ni är skyldig ert namn, om ni också skulle hafva glömt hvad ni är skyldig ert ord.

Löwe. Herr löjtnant Bruhn? är det en utmaning?

Bruhn. Herr kammarjunkare! vi skola talas vid i matsalen! (*går.*)

Löwe. En till! och den var ond på fullt allvar, kunde jag förstå! — Hör! — att man inte skall få säga de menniskorna ett förnuftigt ord!

Fjortonde Scenen.

DEN FÖRRE. BRUKSPATRON.

Brukspatron (*har med händerna i fickorna ställt sig midt för Löwe*). Herr kammarjunkare!

Löwe (*vänder sig om*). Nå!

Brukspatron (*betraktar honom tyst, går några steg tillbaka, samt träder åter fram och intar sin förra ställning*). Jag vet allt!

Löwe. Nä det fägnar mig. *Du* är då en karl som förstår skämt!

Brukspatron. Åh — ja! (*efter en paus*) Hör du Löwe, jag skall säga dig en sak. — Du har burit dig åt som ett nöt! — Jaha, som ett nöt — och det skall du ha' ditt välförtjenta straff för! Kom ner i matsalen litet! (*går.*)

Löwe. I matsalen, — i matsalen! I de franska dramerna heter det: "i Boulognerskogen", men här tycks man ha kommit öfverens om att förlägga katastrofen uti matsalen! — Ja, öfverlefver jag det här äfventyret, så skall jag i alla fall råda en hvar som reser hit till orten, att förut taga sig en dugtig lifassurance, — för det tycks vara en god spekulation!

Femtonde Scenen.

DEN FÖRRE. MATHILDA.

Mathilda (*barskt*). Herr kammarjunkare!

Löwe. Är det ännu flera! — Jaså, det är ni, min vän. — Vi få nog glädje af vår komedi; — — det ser ut som det skulle bli ett sorgespel af alltsammans.

Mathilda. Så kan det gå! — Är det sannt at ni tänker gifta er med brukspatrons dotter?

Löwe. Ja nog är *det* sannt — men nu kan det hafva sina obehag.

Mathilda. Säg omöjligheter! Hon blir aldrig er!

Löwe. Inte det!

Mathilda. Nej inte så länge det flyter en droppa blod i mina ådror! Det skall jag låta er veta!

Löwe. Det var en mycket intressant upplysning! Ni ämnar kanske förlofva er — —

Mathilda. Jag *är* förlofvad?

Löwe. Verkligen! Jag trodde att det inte gick an förr än man hade gått och läst!

Mathilda. Min herre! Denna förolämpning skall ni få betala!

Löwe. Nej, nu går det för långt! Han också! En pojke på två alnar!

Mathilda. Här är inte fråga om alnmått nu!

Vill ni bli uppmätt med sabel eller värja? — Välj, och låt oss gå ned i matsalen!

Löwe (*går förut och stänger dörrarne*). Nej, *der* stå redan två stycken och vänta. Men är ni så angelägen om en liten lektion, så kan ni få den på stället! (*tar floretterna.*)

Mathilda (*afsides*). Aj! det var inte meningen!

Löwe. Se der! (*kastar den ena floretten till henne.*)

Mathilda (*afsides*). Två dörrar har han stängt! Den som väl vore ute genom den tredje!

Löwe. Nå! En garde!

Mathilda (*sneglar åt dörren*). Ni tror väl kanske att jag är rädd?

Löwe (*stampar*). En garde, säger jag!

Mathilda. Ja det hör jag nog, och det säger ni så nära det öppna fönstret som möjligt! Ni har visst ingenting emot att det hörs nere på gården!

Löwe. Ingenting annat! (*går och stänger fönstret.*)

Mathilda. Nu gäller det! (*öppnar dörren för att smyga sig ut, — i detsamma kommer mamsell Janson in.*)

Sextonde Scenen.

DE FÖRRE. MAMSELLN.

Mamselln (*sakta till Mathilda*). Det väntas på mamsell dernere.

Mathilda. Jaså .. tag då denhär! (*räcker henne floretten och smyger sig ut.*)

Mamselln. Hvad skall jag med *den?*

Löwe. Se så! en garde, för fan! (*lägger ut.*)

Mamselln. Aj! se er för då!

Löwe. Hvad . . hvad är det för trolleri! — Ha tjugo år förgått medan jag vände mig? — — Åh! den krukan, han har sprungit sin väg — —

Mamselln. Ja, nu tycker jag också att det kan vara nog med det här upptåget!

Löwe. Upptåget? Hvad menar ni?

Mamselln. Jag menar naturligtvis de pojkstreck som mamsell Mathilda hittat på!

Löwe. Mamsell Mathilda? Är det möjligt? — Hörpå, älskvärda duenna.

Mamselln. Var så god och glöm inte att jag heter mamsell Janson — —

Löwe (*efter något betänkande*). Hörpå! jag har varit dum!

Mamselln. Det kan nog hända det, herr kammarjunkare!

Löwe. Läs upp dörrarne igen, och göm de här oskyldiga vapnen! Allt är nu klart för mig! Kusinen har sqvallrat för Mathilda, och hon har fått de andra att låtsa som de voro ursinniga, — men de ska inte narra mig!

Sjuttonde Scenen.

DE FÖRRE. BRUKSPATRON. BRUHN. MATHILDA och CARL.

Slutsång. (Mel.: *Les chevilles de maitre Adam* (af Labarde).

1.

Löwe.

Hvad ser jag?

Mathilda.

Här är jag med tvenne sekundanter —

Carl.

Och här har ni läkaren, så är allt korrekt!

Löwe.

Min aktning ni har, mina herrar duellanter,
En sådan ensemble gör makalös effekt!
(till Bruhn)
Er skall som älskare strax jag engagera —
(till Brukspatronen)
Dig som père noble —
(till Mathilda)
— er som bonvivant!
(till Carl)
Och hjelten blir ni! Ni kan alla pretendera
Att kallas aktörer af allraförsta rang!

Det är för mig en verklig ära att hafva dirigerat en så utmärkt samling af dramatiska konstnärer!

Bruhn. Ni vet således — —

Löwe. Tror ni att jag, en gammal theaterpraktiker, ett ögonblick har låtit föra mig bakom ljuset?

Bruhn. Ja, jag vill ärligt tillstå för er, att jag först i detta ögonblick har fått nyckeln till intrigen.

Löwe. Men jag kan ge' er svart på hvitt på att jag både uppgjort planen och förutsett utgången. Vill ni höra min rapport till grefvinnan? *(läser)* "Ändtligen har jag fått hämd på löjtnant Bruhn. Jag har öfvertalat en kusin till mamsell Stålberg att taga emot honom i fruntimmerskläder och den olycklige löjtnanten har strax blifvit så förälskad, att han troligen friar innan aftonen" — — Ja, det öfriga intresserar er inte!

Bruhn. Nej, ty här har jag fortsättningen — som jag tänker sända in till Aftonbladet! *(låtsar läsa.)* "Den stackars kammarjunkaren har återigen blifvit mystifierad. Mamsell Mathilda tog emot honom i karlkläder, och då, som kändt är, han har en olycklig fallenhet för att arrangera societetsspektakler, hvart han kommer, så fick han det infallet att öfvertala henne mottaga mig förklädd som fruntimmer. — Slutet på visan blef att

han friade för mig, och att brukspatronen i detta ögonblick har eclaterat vår förlofning."

Löwe. Hvad för slag? . . förlof — — — ecl — — När har det skett?

Brukspatron. Just nyss! — Det var derför jag bad dig komma ned i matsalen!

Löwe (*till Mathilda*) Ni är således — den rätta — — den verkliga mamsell Mathilda? . (*ursinnig*) Herr löjtnant, herr brukspatron, herr doktor! Nu är det jag som fordrar att ni följer mig ned i matsalen!

Brukspatron. Det är just vår mening! Kaffet väntar dernere!

Mathilda. Herr kammarjunkare! kom ihåg att det är ni sjelf som uppfunnit hela intrigen. Ni har utdelat rollerna, vi ha' bara varit edra lydiga sujetter! Vill ni nu förebrå oss att vi följt edra instruktioner?

Carl. Dessutom är ju alltsammans bara en *enskild* tillställning!

Bruhn. Och af tacksamhet för den goda roll ni tilldelat mig, så lofvar jag er heligt att aldrig insända någon anmälan af stycket till någon af tidningarne!

Löwe. Nå! (*rifver med resignerad min sönder sitt bref.*) Så skall inte heller jag låta mitt referat komma vidare. — Men det är ändå bra hårdt, ty — —

2.

Intrigen var präktig!

Brukspatron.

Ja, det må *jag* bekänna!

Mathilda.

Och spelet, det kan ni väl inte klaga på?

Bruhn.

Och finns det en bättre upplösning väl än denna?

Carl.

Och bifall det har ni, det *får* ni!

LÖWE.

Nå, låt gå!

(Till åskådarne).

Nog är det hårdt att den som arrangerar
Allting så bra, dock skördar otack blott,
Men det är min tröst, att om ni blott applåderar
"Stockholmsgeniet" — ja! då är allting godt!

ALLA.

Nog är det hårdt — — etc. etc.

(Ridån faller.)

Svenska Theatern.

N:o		öre.
1.	*Magister Bläckstadius.* Lustspel.	50.
2.	*Läkaren.* Skådespel i 4 akter.	75.
3.	*En födelsedag på gäldstugan.*	50.
4.	*Min morbror.* Lustspel.	50.
5.	*Engelbrekt och hans Dalkarlar.*	75.
6.	*Stockholm, Westerås och Upsala.*	50.
7.	*Herr Dardanell och hans upptåg på landet.*	50.
8.	*1846 och 1946.*	50.
9.	*Armbäraren.* Skådespel.	50.
	Hittebarnet. Lustspel.	50.
11.	*Patriotheatern.*	50.
12.	*Jenny eller Angbåtsfärden*	25.
	Samtl. af A. BLANCHE.	
13.	*Mäster Smith,* af J. Jolin.	1: —
14.	*En Otrolig,* af K. Kullberg.	50.
15.	*Femhundra riksdaler banko,* af M. Cramær.	50.
16.	*En half million.* Lustspel af dens.	50.
17.	*Symamsellerna,* af dens.	75.
18.	*Barnhusbarnen,* af J. Jolin.	1: 25.
19.	*Bröstkaramellerna,* af dens.	50.
20.	*Flickorna på Söder*	50.
21.	*En revolution i månan*	50.
22.	*Prisbladet eller Friheten lön.*	25.
23.	*Polkander i Stockholm.*	50.
24.	*Carl XII vid Pultava eller sista resursen.*	50.
25.	*Tidens strid.*	50.
26.	*Polkander och hans fru.*	50.
27.	*Döden Fadder,* af Blanche.	50.
28.	*Komedianterna,* af dens.	50.
29.	*Den politiske kocken,* af dens.	50.
30.	*Flickorna på Norr.*	50.
31.	*Efter 50 år,* af Topelius.	1: 50.
32.	*Gustaf Adolf och Seaton*	75.
33.	*En nyårsmorgon i Storkyrkotornet*	25.
34.	*Lilla Apan.* Vådevill.	25.
35.	*En knalleffekt.*	25.
36.	*Örebro-fåfänga,* af J. Jolin.	50.
37.	*Hin Ondes gåfva,* af F. Hedberg.	50.
38.	*Min vän löjtnanten,* af dens.	50.
39.	*När man inte har pengar.*	50
40.	*Också en Profet.*	50.
41.	*Och ändå rör det sig.*	25.
42.	*Fyra dagar af konung Gustaf III:s regering.*	75.
43.	*Tidningsskrifvaren.*	75.
44.	*Läsarepresten.*	75.
45.	*Längtan efter äfventyr*	75.
46.	*En midsommarnatt i Dalarne.*	50.
47.	*En natt i Falkenberg.*	50.
48.	*En god uppfostran*	50.
49.	*Aprilnarrit.*	50.
50.	*För sent!*	50.
51.	*I Bohuslänska skärgården.*	50.
52.	*Kusinen eller Studentäfventyret*	50.
53.	*Blekingsflickan.*	50.
54.	*Tiggarflickan.*	50.
55.	*Den grå paletån.*	50.
56.	*Lefve fåfängan!*	50.
57.	*Nyårsnatten på Mosebacke.*	50.
58.	*Valborgsmesso-aftonen.*	75.
59.	*En Hufvudpassion.*	50.
60.	*Huru tiden förändrar*	50.
61.	*Mitt andra Jag,* af Säfström.	50.
62.	*"På Gröna Lund".*	75.
63.	*Hyresgäst och Husegare.*	50.
64.	*Tomtegubbarna,* af Hedberg.	25.
65.	*Elfjungfrun.*	75.
66.	*Min hustru vill så ha det.*	50.
67.	*Den Ondes besegrare.*	75.
68.	*En bengalisk tiger.*	50.
69.	*Blixt och Dunder.*	50.
70.	*Andra tider, Andra seder* af X.	50.
71.	*Tre för En,* efter Bögh.	50.
72.	*Bark, Park och Stark.*	50.
73.	*Det höga C.*	50.
74.	*Doktorn och Apothekaren.*	50.
75.	*"På kärlekens vingar".*	50.
76.	*Majorskans krinolin.*	50.
77.	*En kopp thé.*	50.
78.	*Han reser för att roa sig.*	50.
79.	*Den sällsynte ynglingen.*	25.
80.	*Allas vår tant.*	50.
81.	*Nyårs-komitén.*	25.
82.	*Den resande studenten.*	50.
83.	*Den tankspridde.*	25.
84.	*Sanningsvännen.*	25.
85.	*Calle Glader.*	25.
86.	*En gammal gosse*	50.
87.	*En svartsjuk tok*	50.
88.	*Ett studentputs.*	25.
89.	*Mamsell Garibaldi.*	25.
90	*Den svaga sidan.*	50.
91.	*Ett äfventyr i Humlegården.*	50.
92.	*Bror Jonathan.*	50.
93	*Riksdagsmannen.*	25.
94	*Slutbalen.*	25.
95.	*På Hasselbacken.*	25.

N:o		öre.
96.	*Frieri och förställning.*	50.
97.	*Mumbo-Gumbo-Gongyong.*	50.
98.	*Ung-Hanses dotter.*	1: 25.
99.	*Herre! Var så god och etc.*	50.
100.	*Majkungen.*	25.
101.	*Kröningsfesten.*	25.
102.	*När man inte har möbler.*	50.
103.	*Orpheus i underjorden.*	50.
104.	*Slutbalen N:o 2.*	30.
105.	*Ännu en gång "Den svaga sidan"*	25.
106.	*Sällhet på flaskor.*	25.
107.	*Carl Sabelträff och hans rivaler.*	25.
108.	*Trollflaskan.*	50
109.	*Frun af stånd och frun i ståndet.*	75.
110.	*Malins korgar*, af A. Säfström.	25.
111.	*Sven och liten Anna.*	50.
112.	*Aldrig för sent.*	75.
113.	*Två unga löjtnanter.*	25.
114.	*Inte en smula jaloux.*	25.
115.	*Ulla skall på bal.*	25.
116.	*Giftbägaren.*	75.
117.	*Till tings! Till tings!*	50.
118.	*Jag ber tusen gånger om förlåtelse*	50.

N:o	
119.	*Vi äro alla lika*
120.	*En Söndag på Amager.*
121.	*De begge Pomaderna*
122.	*Blommor i drifbänk.*
123.	*Herr Jönssons äfventyr i Spanien*
124.	*Anna-Stinas illusioner.*
125.	*Studenthataren.*
126.	*Kärleken på Sommarnöje.*

Särskildt utgifne äro:

Sommaräfventyr på Djurgården.
Homeopatisk kur.
Min lyckliga stjerna, af Scribe.
Maskeraden i vindskammaren.
Studenten och hans älskarinna.
Amuletten eller Ett paradis på vinden
Lilla Bertha.
Min hustrus andre man.
Malins bröllop, af Säfström.
Rosen på Kungsholmen.
Dottersonen.
Grannarne, af Blanche.
Nipperboden, af Säfström

Stockholm. Hörbergska Boktryckeriet, 1862.